

THE NATIONAL EXHIBITION OF 1906 REFLECTED IN THE PRESS OF TIME

Traian-Sorin DOROBANȚU
PhD Student, University of Craiova

Abstract: The foreign press allocated important spaces to the presentation of the Exhibition in Bucharest in 1906. Special correspondents were sent who commented on the event in numerous issues of newspapers, through extensive articles illustrated with photographs from the Exhibition. The Romanian written press took over in the newspaper columns of that time, the most relevant information about Romania and the Exhibition, about the praises brought to the organization of this great holiday of the Romanian people, which was the Romanian General Exhibition from 1906.

Keywords: King Carol I, jubilee, National Exhibition, Bucharest, newspaper

Presa scrisă românească a preluat în coloanele ziarelor de la acea vreme, cele mai relevante informații despre România și Expoziție, despre elogiile aduse organizării acestei mari sărbători a poporului român. Presa străină a alocat spații importante prezentării Expoziției de la București din 1906. Au fost trimiși corespondenți speciali care au comentat evenimentul în numeroase numere ale ziarelor, prin largi articole ilustrate cu fotografii de la Expoziție.

Dl. Kutsè-Foè, redactor al ziarului „Ciun-Guin” din Japonia, la trecerea sa prin București, a vizitat Expoziția. După ce s-a documentat cu precădere asupra obiectelor expuse în pavilioanele industriei și instrucțiunii publice, acesta va realiza o serie de fotografii și va cumpăra mai multe medalii comemorative și serii de mărci ale Expoziției¹.

La Expoziția din 1906 au fost prezenți trimiși speciali ai unor prestigioase reviste: revista „Gazette des beaux-arts” și „L’art et les artistes” reprezentată prin William Ritter, ziarul „Năvadia Listy” avându-l drept corespondent pe ziaristul Ianko Cadra din Praga, ziarul „Debroczeni reggelienjsag” prin Adolf Szasz sau redactorul ziarului „Românul”, care se difuza în SUA la Cleveland, condus de către Nicolae Barbul. Societatea Cook a proiectat și organizat numeroase călătorii-circuite în estul Europei care să treacă prin București². La acest grandios eveniment au luat parte și delegații de vizitatori care reprezentau societăți din Ungaria și Bulgaria. Cu această ocazie, au fost organizate excursii pentru cei care alcătuiau delegațiile în împrejurimile Capitalei.

Ziarul Conservatorul publica o corespondență aparținând publicației vieneze „Neue Freie Presse” care relatează cu lux de amănunte evenimentele premergătoare inaugurării Expoziției, înfățișând „ceea ce a produs România în cei 40 de ani ai acestei

¹ *Universul*, anul XXIV, nr. 307, 8 noiembrie 1906, p. 1.

² *Epoca*, anul XI, nr. 1, 1 ianuarie 1906, p. 1.

domnii pe toate terenele și anume că munca sa culturală poate sta cu demnitate alături de marile succese militare și politice pe care le-a câștigat sub conducerea regelui său”³.

Ziarul *Drapelul* publica o relatare cu ocazia vizitei din 8 iunie 1906 a primarului Vienei, dr. Karl Lueger. Astfel, articolul prezintă, pe scurt, progresele înregistrate de către economia românească de-a lungul celor 40 de ani, glorioasa domnie și principalele edificii ridicate la Expoziție, fiind scoase în evidență Arenele Romane și Biserica Cuțitul de Argint. Articolul descrie clădirile cele mai importante și arhitectura acelor pavilioane de inspirație românească, punând un acces deosebit asupra pavilionului Austriei, ale căror lucrări au fost coordonate de către arhitectul Decsey⁴.

Și în presa maghiară, au apărut articole care prezentau pe larg manifestările de la București. Unele articole aveau o profundă tentă politică, insistând pe faptul că la inaugurarea Expoziției Naționale nu au fost invitați reprezentanți ai Partidului Liberal. Ziarul *Conservatorul* publică o corespondență din „Budapest Hirlap”, care descrie primirea pe care Regele și Regina au făcut-o ungarilor sosiți să viziteze Expoziția⁵.

Ziarele maghiare dezvăluie faptul că, în timp ce în presa străină apar articole laudative la adresa manifestărilor organizate la București, pe plan local în ziarele de opoziție se desfășoară o intensă campanie de defăimare, considerând această atitudine ca un act anti-național⁶.

Publicația maghiară „Magyar Nemzet oferă informații privind reducerile la biletele de tren pe ruta Budapesta – București, călătorii care vor să viziteze Capitala României urmând să achite pentru un bilet suma de 25 franci și 80 bani la clasa a III a⁷.

În ziarul „Magyarostap” a fost publicat un articol despre deschiderea Expoziției, insistând asupra modului de organizare al evenimentului și adresează cele mai bune gânduri pentru Regatul României cu prilejul acestui jubileu.⁸

Și în presa italiană au apărut articole despre evenimentele de la București. Cele mai multe au înfățișat primirea făcută de către autoritățile române contelui de San Martino e Valpuga, trimisul Capitalei Italiei la aceste unice manifestări.⁹ Revista „Echo international: journal des etrangers a Venise” a publicat un articol care prezintă cele mai importante edificii construite la Expoziția Națională de la Filaret.¹⁰

Relatări privind manifestările organizate în perimetrul Expoziției întâlnim și în presa franceză.

Astfel, în revista „Selecta” din Paris a apărut un articol despre țara noastră și 3 pagini de ilustrații cu fotograme de la Expoziție.¹¹

În cotidianul „Petit temps” a fost publicată o scrisoare a fostului ministru al Franței la București, dl. G. de Confony, în care guvernul francez își arată regretul că nu a dat curs

³ *Conservatorul*, anul VI, nr. 125, 8 iunie 1906, p. 1.

⁴ *Drapelul*, anul VI, nr. 63, 6 iunie 1906, p.1-2.

⁵ *Conservatorul*, anul VI, nr. 132, 16 iunie 1906, p. 1.

⁶ *Acțiunea conservatoare*, anul I, nr. 38, 17 iunie 1906, p. 1.

⁷ *Conservatorul*, anul VI, nr. 132, 16 iunie 1906, p. 1.

⁸ *Acțiunea conservatoare*, anul I, nr. 29, 7 iunie 1906, p. 3.

⁹ *Conservatorul*, anul VI, nr. 199, 10 septembrie 1906, p. 3.

¹⁰ *Dimineața*, anul III, nr. 897, 12 august 1906, p. 1.

¹¹ *Universul*, anul XXIV, nr. 281, 13 octombrie 1906, p. 3.

inițiativei de organizare a unui pavilion la Expoziția României deoarece România nu era atât de cunoscută în Franța.¹²

Ziarul îi îndeamnă pe turiștii francezi, amatori de lungi călătorii, să se orienteze în acest an spre a înapoia „eleganței, spiritualei și atât de parizienei societăți românești” vizitele „pe care dânsa ni le face cu dragă inimă”.¹³

Au fost emise cu ocazia jubileului o serie de mărci poștale, dar, care au fost puse în vânzare mult mai târziu din cauza greutății cu care s-au imprimat, seria fiind alcătuită din 11 valori de la 3 bani la 3 lei, suma totală fiind de la 9 lei la 50 lei. Dintre acestea, 15.000 exemplare au fost tipărite în 2 culori, cu vederi de la Expoziție.¹⁴ Succesul acestei serii a fost uriaș, însă în ciuda solicitărilor timpul scurt nu a permis tipărirea unor noi exemplare.¹⁵

Cu prilejul jubileului regal au fost bătute mai multe medalii.

„Cu ocazia închiderii solemne a Expoziției jubiliare, care a avut loc pe 23 noiembrie, dl. Teodor Radivon, cunoscut giuvaiergiu din Capitală, a turnat niște medalii ale expoziției. Pe o parte a acestor medalii se afla efigia M. S. Regelui cum era la 1866 și cum era la 1906, iar pe cealaltă parte o vedere care înfățișa intrarea în țară a Domnitorul Carol”.¹⁶

Un fapt pitoresc l-a constituit logodnele și nunțile organizate în perimetrul Expoziției de la Filaret.

„A devenit un obicei să se celebreze la sărbătorile mari ale neamului, nunți sătești în mijlocul Capitalei și onorate de participarea oamenilor mari ai țării”.¹⁷

În data de 6 iunie 1906, la Pavilionul românilor de peste hotare, a avut loc logodna poetului Octavian Goga cu domnișoara Ortensia Cosma, fiica directorului Băncii Albina din Sibiu, unul dintre cei mai distinși fruntași români din Transilvania, unde ceremonialul schimbării inelelor a fost făcut de către părintele dr. Elie Miron Cristea, asessor consistorial al Mitropoliei din Sibiu (mai târziu va deveni primul patriarh al României Mari), iar la fericitul eveniment luând parte printre alții: Take Ionescu, I. Grădișteanu, M. Vlădescu, M. Cantacuzino, Modest cavaler de Grigorcea, Nicu cavaler de Flondor, 2 fruntași ai românilor bucovineni.¹⁸

În ziua de 2 octombrie 1906, la Arenele Romane, a fost celebrată căsătoria tinerilor Nicolae Haranga și Ana (Nineta) Dumitrache din comuna Nicorești, județul Bacău, la care au fost nași Ion Lahovary și fiica lui Margherița Lahovary, oficierea cununiei fiind făcută la Biserica Cuțitul de Argint de către arhiepiscopul Nifor Ploieșteanu.¹⁹

O altă ceremonie a avut loc pe 8 octombrie 1906 la Pavilionul Macedoniei unde a fost organizată cununia religioasă a tinerilor Eftimie Angheliu, plugar din comuna

¹² <https://www.bibnat.ro/Implinirea-unui-regat-1866-1906.-Expozi%C8%9Bia-General-a-Romana.-Periplu-jurnalistic-in-presa-inceputului-de-secol-XX-din-Colectiile-Speciale-ale-Bibliotecii-Nationale-a-Romaniei-n508-ro.htm>

¹³ *Epoca*, anul XI, nr. 161, 29 iunie 1906, p.1.

¹⁴ *Universul*, anul XXVI, nr. 222, 15 august 1906, p. 2.

¹⁵ *Ibidem*, anul XXVI, nr. 319, 20 noiembrie 1906, p. 2.

¹⁶ *Ibidem*, anul XXVI, nr. 320, 27 noiembrie 1906, p. 1.

¹⁷ *Dimineața*, anul III, nr. 951, 29 septembrie 1906, p. 3.

¹⁸ *Conservatorul*, anul VI, nr. 124, 7 iunie 1906, p. 3.

¹⁹ *Dimineața*, anul III, nr. 958, 6 octombrie 1906, p. 1.

Matca, județul Putna, cu Măndița Dediu din comuna Nicorești, de către de IPSS Mitropolitul Primat, iar naș al tinerilor au fost dl. și dna dr. Istrati.

Toate nunțile din Bacău au fost inițiate de primarul comunei Mărgineni, Simion Grădinaru care s-a ocupat de toate aspectele, urmând toate datinile cu călăreți, suită, care trase de boi împodobite cu flori și brad, însoțiți de conăcari și vorniceii în costume populare și călări.²⁰

În data de 24 octombrie 1906, la Arenele Romane, a fost organizată nunta tinerilor Gheorghe Bardeșu cu Safta a Pietroaiei din comuna Mărgineni, iar nașii lor au fost dl. și dna Gorovei, ocazie cu care 2000 de țărani din ținutul Bacăului au venit pentru a sărbători evenimentul.

După oficierea cununiei, păstrând obiceiurile nunții țărănești, nuntașii s-au îndreptat spre cârciuma țărănească, jucând și chiuind, iar ospetele au durat până târziu.²¹

Presa a relatat și despre accidente, incendiile și scandalurile apărute la expoziție.

Unul dintre scandaluri a avut loc în ziua de 25 iunie 1906, după ora 12, când din cauza unui public numeros care părăsea Expoziția și al numărului redus de vagoane de tramvai aflate în circulație la acea oră, s-a produs o îmbulzeală și a fost provocat un incident în care au fost implicate mai multe persoane. Au intervenit mai mulți comisari aflați la fața locului pentru a aplanat conflictul, impunând necesitatea suplimentării numărului de vagoane și pentru orele târzii și menținerea ordinii și buneii rânduiei în circulație de către poliție²².

Un alt scandal în care au fost implicați 2 marinari care au agresat câteva persoane, intervenind și alți inși care au folosit chiar și cuțite și focuri de revolver, în urma intervenției poliției s-a aplanat conflictul, iar persoanele arestate au fost trimise prefecturii de poliție.²³

La restaurantul pavilionului Austriei, a luat naștere un conflict între dl. Steibruck, directorul societății „Anker” din Viena și inginerul Bunescu, dar, pentru că nu au căzut de acord, conform tradiției vremii, s-a apelat la un duel cu tragerea a 3 focuri de pistol.²⁴

Unul dintre cele mai grave accidente a fost incendiul de la Cofetăria regală a lui Nicolae Drăghicescu. Construcția a fost ridicată din paiantă, în Piața Traian, iar pe 7 iunie 1906 la orele 1 și jumătate noaptea s-a declanșat un incendiu care a distrus complet construcția, însă bunurile au fost salvate, iar pompierii de la posturile Radu Vodă și Central au intervenit luând măsuri pentru ca focul să nu se extindă și la alte pavilioane din jur, construite din lemn.²⁵ În urma anchetei s-a presupus că focul a fost provocat din neglijență.²⁶

Presa s-a ocupat în amănunt de incendiul izbucnit la Waterchute, ținând la curent cititorii pe parcursul mai multor zile oferind informații privind desfășurarea anchetei în

²⁰ *Universul*, anul XXIV, nr. 281, 13 octombrie 1906, p. 2.

²¹ *Ibidem*, anul XXIV, nr. 281, 13 octombrie 1906, p. 2.

²² *Ibidem*, anul XXIV, nr. 172, 26 iunie 1906, p. 3.

²³ *Ibidem*, anul XXIV, nr. 179, 3 iulie 1906, p. 2.

²⁴ *Epoca*, anul XII, nr. 188, 1 august 1906, p. 2.

²⁵ *Acțiunea conservatoare*, anul I, nr. 30, 8 iunie 1906, p. 3.

²⁶ *Universul*, anul XXIV, nr. 154, 8 iunie 1906, p. 3.

curs. Focul s-a declanșat pe 7 septembrie 1906, la orele 7 seara, în zona unde se aflau mașinile și scheletul pentru lansat bărcile la apă, care a ars în întregime. Pompierii de la posturile din Expoziție, Radu Vodă și Central, au izolat focul, dar a fost distrus pavilionul de medalii jubiliare al dl. Fesler și afectat parțial pavilionul pentru fabricarea șampaniei al casei Müller din Brăila. S-a presupus că incendiul a fost provocat de foștii directori Morgan și Singer, care fuseseră destituiți de comisarul general în urma depistării unor nereguli și a numeroase scandaluri provocate de personalul englez ce deservea atât instalația de waterchute cât și desfășurarea luptelor navale pe lac.²⁷

Un alt fapt care a atras atenția presei locale, a fost explozia din zona lacului amenajat în perimetrul Expoziției. În timpul pregătirilor pentru manevrele ce se desfășurau pentru luptele navale și al repetițiilor cu armamentul din dotare, o capsă a unui pistol a luat foc, iar scânteile produse au sărit pe un sac de pulbere aflat în magazie, aprinzându-se. Cei 4 oameni aflați acolo la acel moment au luat foc, dar au reușit să se salveze sărind în apă. Au fost chemați pompierii de la posturile Radu Vodă și Central, iar răniții au primit primul ajutor, după care au fost transportați la Spitalul Colțea, având arsuri pe tot corpul, magazionerul fiind cel mai grav rănit. Soldații internați la spitalul Colțea prezentau diferite stadii de arsuri ale membrelor, unul a murit, iar ceilalți se aflau în afara oricărui pericol.²⁸ Cei 3 răniți și-au reluat activitatea, în toată perioada li s-a plătit salariu integral precum și o mică despăgubire pentru cele suferite și au fost primiți la Sinaia, la castelul princiar, de către Principesa Maria.²⁹ Explozia a distrus magazia unde se păstrau explozibilii, astfel încât a fost construită o alta în cel mai scurt timp.

BIBLIOGRAFIE

<https://www.bibnat.ro/Implinirea-unui-regat-1866-1906.-Expozi%C8%9Bia-General-a-Romana.-Periplu-jurnalistic-in-presa-inceputului-de-secol-XX-din-Colectiile-Speciale-ale-Bibliotecii-Nationale-a-Romaniei-n508-ro.htm>

Acțiunea conservatoare, anul I, nr.29, 1906

Acțiunea conservatoare, anul I, nr.30, 1906

Acțiunea conservatoare, anul I, nr.38, 1906

Conservatorul, anul VI, nr.124, 1906

Conservatorul, anul VI, nr.125, 1906

Conservatorul, anul VI, nr.132, 1906

Conservatorul, anul VI, nr.199, 1906

Dimineața, anul III, nr. 886, 1906

Dimineața, anul III, nr. 897, 1906

Dimineața, anul III, nr. 951, 1906

Dimineața, anul III, nr. 958, 1906

Drapelul, anul VI, nr. 63, 1906

Epoca, anul XI, nr.1, 1906

Epoca, anul XII, nr. 155, 1906

Epoca, anul XI, nr. 161, 1906

Epoca, anul XII, nr. 188, 1906

Epoca, anul XII, nr. 220, 1906

Universul, anul XXIV, nr. 154, 1906

²⁷ *Epoca*, anul XII, nr. 220, 8 septembrie 1906, p. 2.

²⁸ *Ibidem*, anul XII, nr. 155, 22 iunie 1906, p. 2.

²⁹ *Dimineața*, Anul III, nr. 886, 26 iulie 1906, p. 3.

Universul, anul XXIV, nr. 172, 1906

Universul, anul XXIV, nr. 179, 1906

Universul, anul XXIV, nr. 281, 1906

Universul, anul XXIV, nr. 307, 1906

Universul, anul XXVI, nr. 319, 1906

Universul, anul XXVI, nr. 320, 1906